

PLAN FOR SAMFUNNSSIKKERHET OG BEREDSKAP I OSEN KOMMUNE 2018-2021

Vedtatt i kommunestyret i Osen kommune 19. september 2018

Innledning

SAMFUNNSSIKKERHET

Den evne samfunnet har til å opprettholde viktige samfunnsfunksjoner og ivareta borgernes liv, helse og grunnleggende behov under ulike former for påkjenninger. Begrepet brukes bredt og dekker alt fra begrensede hendelser via større krisesituasjoner med omfattende fare for liv, helse, miljø og materielle verdier, til sikkerhetsutfordringer som truer nasjonens selvstendighet eller eksistens.

Kommunen har en generell kommunal beredskapsplikt etter sivilbeskyttelsesloven §§ 14 og 15 og tilhørende forskrift, og skal lage en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse for kommunen, og en overordnet beredskapsplan.

Lovgrunnlag:

Lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret (sivilbeskyttelsesloven) av 25. juni 2010 nr. 45

BEREDSKAP

Planlegging og forberedelser av tiltak for å begrense eller håndtere kriser eller andre uønskede hendelser på best mulig måte.

Beredskapsarbeid brukes som betegnelse for kommunenes samlede arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap.

Kommunens ansvar når det gjelder samfunnssikkerhet og beredskap handler både om å unngå uønskede hendelser og kriser og redusere mulige konsekvenser.

Kommunen skal ha oversikt over potensielle hendelser gjennom en risiko- og sårbarhetsanalyse, og forebygge ved å redusere risiko og sårbarhet der dette er mulig.

Kommunen skal også ha god evne til å håndtere kriser, og sikre samarbeid og samordning med andre aktører.

Sist men ikke minst skal kommunen kunne utvikle og forbedre beredskapsarbeidet gjennom å evaluere og lære av beredskapsøvelser og reelle hendelser.

Dette kan oppsummeres i følgende prosessbeskrivelse for beredskapsarbeidet:

Mål

Målet med kommunens arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap er å skape et robust samfunn i Osen, og sikre befolkningens liv og helse i kriser, i fred og i krig.

Prinsipper for beredskapsarbeidet

NÆRHET, LIKHET OG ANSVAR

- Nærhetsprinsippet: En krise skal håndteres på et lavest mulig nivå.
- Likhetsprinsippet: Organiseringen i en krise skal være mest mulig lik den daglige organiseringen.
- Ansvarsprinsippet: Den myndighet som har det daglige ansvaret, har også ansvaret i en krise.

Disse prinsippene er gjeldende i beredskapsarbeidet på regionalt og nasjonalt plan, og bør være de samme også lokalt.

Kommunen har ansvar for gjennomføring og drift av tjenesteproduksjon også i en krise. Daglige oppgaver skal ivaretas i størst mulig grad, selv om det nødvendigvis kan påregnes at ikke alt blir «som normalt». Generelt er det bærende prinsippet at liv og helse skal sikres og ivaretas.

Geografisk har kommunen ansvar innenfor egne grenser. Men en krise kan gå ut over kommunens område, og noe som skjer i nabokommuner eller andre steder kan få konsekvenser for egen kommune. Dette må det tas høyde for i planleggingen, og i vurderingen av risiko og sårbarhet. Kommunen har ansvar ikke bare for egne innbyggere, men for alle som oppholder seg på kommunens område, og må også yte bistand hvis nabokommuner trenger det.

Kommunens planer skal utarbeides og oppdateres ut fra risiko- og sårbarhetsanalyser hvor man avdekker farer og vurderer tiltak. Sikkerhetshensyn skal innarbeides som et tema i den ordinære planleggingen.

Det lages egen planer for beredskap i de tilfellene der ordinære rutiner og prosedyrer ikke er nok.

Kommunen skal ha rutiner for et systematisk beredskapsarbeid.

Forebyggende og risikoreduserende arbeid

Risiko- og sårbarhetsanalyse

Kommunen skal som grunnlag for beredskapsarbeidet utarbeide en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse for kommunen, herunder kartlegge, systematisere og vurdere sannsynligheten for uønskede hendelser som kan inntreffe i kommunen og hvordan disse kan påvirke kommunen.

Risiko- og sårbarhetsanalyser bygger på to hovedkomponenter:

- hendelsene og de tilhørende konsekvensene
- usikkerhet (sannsynlighet/mulighet) om disse hendelsene vil inntreffe

Den helhetlige risiko- og sårbarhetsanalysen (ROS-analysen) skal forankres i kommunestyret.

Minimumskrav til ROS-analyse i forbindelse med beredskapsarbeid innebærer en vurdering av:

- a) eksisterende og fremtidige risiko- og sårbarhetsfaktorer i kommunen
- b) risiko og sårbarhet utenfor kommunens geografiske område som kan ha betydning for kommunen
- c) hvordan ulike risiko- og sårbarhetsfaktorer kan påvirke hverandre
- d) særlige utfordringer knyttet til kritiske samfunnsfunksjoner og tap av kritisk infrastruktur
- e) kommunens evne til å opprettholde sin virksomhet når den utsettes for en uønsket hendelse og evnen til å gjenoppta sin virksomhet etter at hendelsen har inntruffet
- f) behovet for befolkningsvarsling og evakuering

Kommunen skal sørge for at relevante offentlige og private aktører inviteres med i arbeidet med utarbeidelse av risiko- og sårbarhetsanalysen. Hvis det avdekkes behov for videre detaljanalyser skal kommunen gjøre ytterligere analyser eller oppfordre andre relevante aktører til å gjennomføre disse.

Kommunen skal også stimulere relevante aktører til å iverksette forebyggende og skadebegrensende tiltak.

Det anbefales at den helhetlige ROS-analysen utarbeides som grunnlag for kommunens planstrategi for kommende 4-årsperiode. Hvis ikke dette gjøres i forkant bør man lage den som en del av kommuneplanprosessen og gi den status som en egen kommunedelplan. Dette vil også sikre forankring og demokratisk involvering.

I tillegg til denne overordnede ROS-analysen for hele kommunen som geografisk område er det krav i plan- og bygningsloven til ROS-analyser og konsekvensanalyser i utbyggingsplaner. Både nåværende og framtidig risiko skal vurderes. Hensiktsmessige risiko- og sårbarhetsreducerende virkemidler skal vurderes og følges opp gjennom planleggingen. Skal ROS-analysene få en praktisk betydning må resultatene, og ikke minst tiltak som reduserer både mulige årsaker og konsekvenser, komme til uttrykk i planene.

Kommunens ROS-analyse – gjennomføring og innhold

Sannsynlighet og konsekvens i analysen:

Sannsynlighet vurderes etter A-E, hvor A er lite sannsynlig, E er meget sannsynlig.

Konsekvens vurderes etter:

Samfunnsverdi (Liv og helse, stabilitet, natur og miljø, materielle verdier, samfunnsviktige funksjoner), og konsekvenstype (Dødsfall, skader og sykdom, økonomiske tap mv.), samt konsekvenskategori (lite alvorlig til kritisk).

Også grad av usikkerhet og styrbarhet knyttet til hendelsene og vurderingene skal gjennomgås i analysen.

Følgende temaområder gjennomgås og drøftes i kommunens helhetlige ROS-analyse:

- Naturhendelser
- Storulykker og brudd på infrastruktur
- Tilsiktede hendelser
- Bygninger og risiko knyttet til disse
- Helse og smittevern, inklusive dyrehelse

Krisehåndtering

UØNSKET HENDELSE

Hendelser som avviker fra det normale, og som har medført eller kan medføre tap av liv eller skade på helse, miljø, materielle verdier og kritisk infrastruktur.

KRISE

En hendelse som kan true viktige verdier og svekke en organisasjons evne til å utføre viktige funksjoner. Håndteringen utfordrer eller overskrider kapasiteten/ kompetansen til den enheten som i utgangspunktet har ansvaret.

Kommunens rolle og ansvar i en krisesituasjon:

Kommunen er det lokale fundamentet for den nasjonale beredskapen. I en krise som berører større deler av landet vil kommunen være en del av en større beredskapskjede. Når krisen skjer lokalt, vil kommunen gjennom sin kriseledelse være sentral, og samhandle med andre aktører som politiet og andre.

Ansvarslinjer i kommunen:

Kriseledelsen: ledes av rådmannen, som også er kommunens beredskapskontakt opp mot fylkesmannen. Sektorledere, ordfører samt loggfører fra administrasjonen deltar i kriseledelsen. Dette er nærmere beskrevet i kommunens plan for kommunal kriseledelse.

Det utarbeides tiltakskort for viktige områder i beredskapsarbeidet og krisehåndteringen, blant annet for etablering av evakuerte- og pårørendesenter, informasjonstiltak, evakuering fra institusjon mv.

Informasjon:

Det er svært viktig at innbyggerne, media med flere får god, korrekt og rask informasjon fra kommunen i en krisesituasjon, og at man har effektive kanaler for informasjon. Det må også sikres og planlegges for situasjoner hvor elektronisk kommunikasjon er utilgjengelig. Dette beskrives nærmere i tiltakskort for informasjon.

Kommunen bruker dataprogrammet CIM for loggføring av reelle kriser og øvelser, og kan med dette også kommunisere og sende rapporter til andre kommuner og fylkesmannen.

Evaluering og læring:

Kommunen skal alltid sette av tid til gjennomgang av både øvelser og reelle kriser for å oppsummere kommunens håndtering av øvelsen/krisen. Evalueringen skal gjennomgå øvelsen/krisen, vurdere hvordan det gikk, og hva som ev. kunne vært håndtert annerledes. Hvis man avdekker forbedringspunkter skal dette avspeiles i oppdateringer av planer, rutiner og tiltakskort.

Det kan også være nødvendig med de-briefing av eget personell og andre involverte ved alvorlige hendelser. Her benyttes kommunens kriseteam, ev. søkes råd fra ekstern ekspertise hvis nødvendig.

Kvalitetsarbeid

Det er viktig med en systematikk i beredskapsarbeidet for å sikre at planer, tiltakskort mv. er oppdaterte til enhver tid.

Hvis kriser eller øvelser viser behov for justeringer og endringer i gjeldende planverk, oppdateres dette fortløpende.

Som minimum revideres denne planen for samfunnssikkerhet og beredskap hvert 4. år, herunder vurderes også revideringer av øvrige planer. Dette kan gjøres i forbindelse med arbeidet med kommunens planstrategi.

Gjennomgang av varslingslister mv. gjennomføres minimum årlig.

Alle beredskapsplaner skal finnes både elektronisk og i papirversjon, tilgjengelig på alle enheter. Varslingslister skal være tilgjengelig på aktuelle enheter og i kommunens sentralbord.

Beredskapsarbeidet skal ses i sammenheng med budsjettarbeidet, og aktuelle tiltak med økonomiske konsekvenser innarbeides i kommunens ordinære budsjettprosess årlig.

Det skal øves jevnlig på krisehåndtering. Dette kan være både praktiske øvelser og «skrivebordsøvelser». Kriseledelsen øver minimum hvert år.

Generell sjekkliste for revisjon av beredskapsplaner:

- Om målsettinger med plan er overholdt (minimum hvert 4. år)
- Endringer i lovverk, retningslinjer mv. som medfører behov for revisjon av plan?
- Endring i kommunens organisering som gir endret beredskapsorganisering?
- Viser øvelser eller evaluering av uønskede hendelser behov for revidering av planer?
- Ajourføring av navn, roller, telefonnummer mv. i varslingslister og ellers i planer: minimum årlig

Kommunens planer for beredskap og krisehåndtering:

- Overordnet plan for samfunnssikkerhet og beredskap vedtatt 2018
- Plan for kommunal kriseledelse sist revidert 24.02.2017
- Plan for helsemessig og sosial beredskap – under arbeid, vedtas 2018
- Plan for psykososialt kriseteam, sist oppdatert oktober 2017
- Smittevernplan (felles for Midtre Namdal samkommune og Osen), utarbeidet 2012
- Egne ROS-analyser vann, og internkontroll-håndbok for vannverk i Osen
- Enhetsvise beredskapsplaner for skoler og barnehager
- Trafikksikkerhetsplan 2016-2019, egengodkjent av kommunestyret 07.09.2016
- Tjenesteavtale 11 mellom kommunene og Helse Nord-Trøndelag: Samarbeid om omforente beredskapsplaner og om planer for den akuttmedisinske kjede, sist revidert 01.07.2017

Kommunens tiltakskort:

- Etablering av evakuerte- og pårørendesenter
- Informasjonstiltak
- Evakuering

Tiltakskort utarbeides høsten 2018/vinteren 2019, på basis av gjennomført ROS-analyse.

(Tiltakskortene skal være en praktisk sjekkliste og veiviser for de som skal jobbe i en krise, og gi nødvendig hjelp til hvordan man løse ulike sentrale oppgaver. Eksempel: Hvis man skal etablere et evakuerte- og pårørendesenter: Hvem bestemmer etablering, hvem leder, hvem skal bemanne, hvor kan det være, hvilke eksterne ressurser kan man finne, telefonnummer osv.)